

Kartläggning av tidig medicinsk bedömning av företagssköterskas insats vid besök på arbetsplats.

Författare

Bengt Johnson
Specialist i allmänmedicin
Företagsläkare
AB Previa Borås

Handledare

Ralph Nilsson
Överläkare, med dr
Arbets- och miljömedicin
Sahlgrenska universitetssjukhuset

Projektarbete vid företagsläkarkursen, Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet
2006/2007.

07-03-16

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
SAMMANFATTNING	2
INLEDNING	3
UNDERSÖKT GRUPP	4
METOD	4
RESULTAT	4
DISKUSSION	6
LITTERATURFÖRTECKNING	8

SAMMANFATTNING

Projektet är genomfört för att utvärdera om det har stor betydelse att på en arbetsplats ha tillgång till en företagssköterska ”på plats”. Studien omfattade tiden från 1 januari 2006 fram till 31 augusti. Resultatet är baserat på vilken typ av arbetsuppgifter samt vad man ”söker” för. Denna begränsade studie kommer fram till att det finns en hel del problem utanför arbetsplatsen som har en stor betydelse för ohälsan. Även ett relativt stort inslag av upprepad frånvaro som har sitt ursprung i att man mår allmänt dåligt psykiskt. Påfallande få som söker har besvär från muskler och leder med tanke på att de flesta medarbetarna arbetar på lager. Det finns dock ett mörkertal angående kroppsliga besvär eftersom företaget även har avtal med en sjukgymnast som ej arbetar inom företagshälsovården, dessa kontakter har ej granskats. Några specifika arbetsmiljöproblem har ej framkommit förutom att frånvaron på bokningen är större än på lagret möjligen beroende på det statiska arbetet framför en dataskärm samt många telefonsamtal vilket innebär sämre möjlighet till pauser. Sammantaget anser berörda parter, arbetstagare, gruppchefer, personalchef samt företagssköterskan att det är mycket värdefullt att ha tillgång till en företagssköterska ”på plats”. På sikt borde detta ha en betydelse för minskade ohälsotal samt förbättrat arbetsklimat.

INLEDNING

Företaget, med ca 500 anställda, har en positiv syn på förebyggande åtgärder för att minska sjukfrånvaron på arbetsplatsen samt skapa ett bra arbetsklimat. Ett led i detta är att man vill få en snabb bedömning av arbetstagarnas eventuella besvär. Man är anslutna till företagshälsovården och har alltid möjlighet att telefonledes ta kontakt med ansvarig företagssköterska när som helst under kontorstid. Med denna undersökning vill jag kartlägga och försöka utvärdera insatsen av att ha en lättillgänglig företagssköterska på plats på företaget för att få en första snabb medicinsk bedömning. Detta sker genom att sköterskan besöker företaget en förmiddag 1-2 gånger i månaden. I samband med besöket har hon även möjlighet att gå omkring på arbetsplatsen och ta del av olika intryck samt prata med de anställda. Kan även träffa arbetstagarna enskilt, vederbörande har då fått en tid via sin närmaste chef. Denna insats mynnar i en återkoppling till arbetsledaren samt beslut om eventuell inkoppling av ytterligare resurs från företagshälsovården i form av läkare, sjukgymnast, ergonom eller arbetsmiljöingenjör. Kan även vid behov utmynna i ytterligare besök till henne själv för uppföljning.

Kartläggningen kommer att ske genom att försöka ställa en "primär diagnos" varför besöket görs, fördelning på ålder, typ av arbetsuppgifter samt vilken insats som gjorts.

Syftet med undersökningen är att försöka göra en utvärdering av vilken betydelse det har att ha tillgång till en företagssköterska på plats för en första insats eller om det kanske räcker med en telefonkontakt. Vill även belysa om det finns skillnader i ohälsa på de olika arbetsområdena. Det kanske bara är värdefullt att sköterskan finns på plats och kan "visa" att hon finns. Kan man förändra något på arbetsplatsen? Insatsen kan visa att företagsledningen verkligen bryr sig om de anställda och arbetsmiljön. Om det har någon betydelse för sjukfrånvaron eller ej är troligen svårvärderat eftersom det inte finns någon kontrollgrupp samt att det hela rör sig om en begränsad tidsperiod. Kan kanske belysas subjektivt genom den återkoppling man får via de inblandade: Företagssköterska, arbetstagare, arbetsledare samt personalchef.

UNDERSÖKT GRUPP

Utvärderingen har skett under tiden 1 jan 2006 fram till 31 aug 2006.

Företaget har ca 500 medarbetare med varierande arbetsuppgifter som bokning av order (ca 130), lager (ca 300) samt övrigt som butik, ekonomi (ca 70). Medarbetarna har kommit till sköterskan på egen begäran eller på rekommendation av arbetsledare. Undersökningen har kompletterats med intervjuer av företagssköterskan, gruppledare samt personalchef.

METOD

Kartläggningen är baserad på journalanteckningar som företagssköterskan gjort. En sammanställning utifrån dessa har resulterat i en ”primär diagnos” varför besöket har gjorts, ålderspanorama, typ av arbetsuppgifter samt vilken insats som gjorts. I de fall som en ytterligare åtgärd gjorts även genomgång av dessa journaler. Allmänt hållna intervjuer med gruppledare, personalchef samt företagssköterskan och deras syn på för eller nackdelar med att ha en företagssköterska ”på plats”.

RESULTAT

Företagssköterskan (fsk) har varit på företaget 1-2 gånger i månaden. Har ingen bestämd dag eller tid eftersom man arbetar skift och alla skall ha möjlighet att träffa fsk. Det är tillåtet för de anställda att konsultera fsk vid behov om dom själva önskar det. Det kan även gälla enklare saker som kontroll kolesterol, socker eller ex blodtryck. Man kontaktar då sin närmaste gruppchef som i sin tur kontaktar personalchefen som tar kontakt med fsk och bestämmer dag för besök samt ger den anställde en tid till fsk. Besök kan även rekommenderas av arbetsledningen.

Från tabell 1 kan utläsas att de flesta besöken kommer från personalen på lagret (20 st) och från bokningen (14 st), övrigt (ekonomi, cafe, butik) (5 st). Tabellen är sorterad efter arbetsplats, kön och antal individbesök. Från Bokningen har endast kvinnor sökt, fördelning anställda män/kvinnor 30/70. Från lagret söker lika många män som kvinnor, fördelning anställda 50/50. Fördelningen på orsak fördelas på upprepad frånvaro hos 6 personer som medfört 10 besök, sociala problem hos 7 personer som medfört 8 besök och muskuloskeletala besvär hos 6 personer som medfört 7 besök. Utöver dessa även besök för kontroll av labprover av 4 personer som medfört 6 besök samt övriga besök av 8 personer. I relation till arbetsuppgifter har 7% av personalen från bokning sökt hjälp respektive 3% från lagret. De som sökt från bokningen är i ålder 33 – 51 år samt från lagret 23 – 52 år. Någon specifik åldergrupp som söker har ej framkommit.

Tabell 1. Schematisk översikt besök till företagssköterska

Kön	Arb plats	Söker för	Text	Åtgärd	Remiss till
K	Cafe	Frånvaro	Upprepade infektioner	Samtal ny tid	
K	Bokning	Ögon	Terminalarbete besvär med ögonen		Optiker
K	Bokning	Lab	Kontroll kolesterol, högt blodtryck		Kontakt VC
K	Bokning	Lab	Kontroll Kolesterol, glukos högt värde	Ny kontroll	
K	Bokning	Lab Åb 1	Kontroll glukos högt värde		Kontakt VC
K	Bokning	Socialt	Pressad familjesituation	Samtal ny tid	
K	Bokning	Socialt	Problem i familjen,	Samtal ny tid.	
K	Bokning	Socialt Åb 1	Jobbig familjesituation separation		Psykolog
K	Bokning	Frånvaro	Ofta borta, fått krav förstadagsintyg		
K	Bokning	Frånvaro Åb 2	Rehabmöte	Samtal	
K	Bokning	Frånvaro Åb 3	Samtal, förkyld	Samtal	
K	Bokning	Frånvaro Åb 4	Frånvaro huvudvärk	Hemma 2 dag	Läkare
K	Bokning	Frånvaro	Upplever förändring på arbetet som jobbiga	Samtal ny tid	
K	Bokning	Frånvaro	Psykosociala problem.	Samtal ny tid	
K	Bokning	Socialt	6 ggr/år. Psykosociala problem	Samtal ny tid	
M	Ekonomi	Utslag	Kliande blödande utslag.		Kontakt VC
M	Ekonomi	Hörsel	Upplever sig höra sämre	Kontroll ua	
K	Lager	Socialt	Jobbig familjesituation	Samtal ny tid	
K	Lager	Lab	Kontroll kolesterol normalt	Rådgivning	
K	Lager	Värk arm	Fått arbetsuppgifter ändrade	Ny tid	
K	Lager	Lab	Kontroll kolesterol normalt	Rådgivning	
K	Lager	Ont fot	Ont står still länge		Sjukgymnast
K	Lager	Förkyld	Upprepade infektioner	Allmänna råd	
K	Lager	Värk fötter	Fått andra arbetsuppgifter	Träning ny tid	
K	Lager	Värk fötter Åb 1	Fortfarande besvär, börjat promenera	Rek inlägg fötter	
K	Lager	Gravid	Allmänt samtal		
K	Lager	Magont	Rek Link samt regelbundna måltider.		Kontakt VC
M	Lager	Lab	Kontroll kolesterol normalt	Rådgivning	
M	Lager	Rygg	Ont i ryggen	Råd träning	
M	Lager	Socialt	Upplever sig diskriminerad	Samtal ny tid	
M	Lager	Socialt Åb 1	Maka vill separera	Samtal ny tid	
M	Lager	Etyl	Står på antabus	Samtal	
M	Lager	Frånvaro	Förkyld samt vård av barn.	Ingen uppföljning	
M	Lager	Höft, Socialt	Har psykologkontakt, samtalsstöd	Samtal	
M	Lager	Frånvaro	Skiftarbete, nu fått dagtid	Ingen uppföljning	
M	Lager	Fot	Värk fot varit ss för benhinneinflammation	Rek Zon gel	Åter VC vb
K	Lager	Intyg	Har sjukbidrag 50%, behöver förnyas		Läkare
K	Retur	Nacke	Tidigare whiplash skada		Sjukgymnast
K	Retur	Ångest	Kommer när hon blir pressad.	Samtal	Psykolog

Företagssköterskan upplever att hennes närvaro direkt på arbetsplatsen är mycket positiv. Hon har fått en mycket bra inblick angående olika arbetsuppgifter och hur arbetet fungerar. Om hon ej har patientbesök går hon omkring på företaget och får då ytterligare en kontakt med de anställda samt även gruppchefer som kan ha någon enklare fråga. Upplever att hon får en bra kontakt med de anställda. Klarar även av en hel del av olika uppföljningar själv ex med samtal. Vid behov tas labprover. Alla besök till övriga vårdgivare, förutom vissa besök som sker direkt till av företaget anlita sjukgymnast som ej arbetar inom företagshälsovården, går via fsk som har förtroendet att avgöra detta. Sköter även om ex influensavaccinationer på hösten. Deltar även i rehabiliteringssamtal.

Respektive gruppchef anser att det är värdefullt med fsk på plats. Man kan informellt ta upp olika problem på ett enkelt sätt och komma fram till tänkbar åtgärd, får hjälp med medicinsk bedömning som man själva ej klarar av eller vill ta ställning till.

Företagets personalchef ansåg det mycket värdefullt med att ha en och samma företagssköterska på plats 1-2 gånger i månaden och vill utöka denna tid till 1 gång i veckan. Har genom detta en möjlighet att direkt få information om det finns något som behöver åtgärdas och kan vid behov ta tag i saker och ting på ett tidigt skede. Klara fördelar med att de anställda känner igen fsk och därigenom har lättare att ta kontakt. Tanken är också att gruppcheferna kontinuerligt skall få uppdatering angående tidiga orsaker till ohälsa. Anser även att man kommer att utnyttja fsk mer i samband med rehabiliteringsutredningar.

DISKUSSION

I viss mån upplever en del arbetstagare hög arbetsbelastning speciellt på bokningen där man sitter framför en dataterminal och tar emot beställningar. Även lagerarbetet innebär varierande belastning ex när en ny katalog kommer ut och fler varor skall packas. Flera besök har gällt upprepad frånvaro då många mår psykiskt dåligt och att det oftast beror på sociala problem på hemmafronten, inga påtagliga orsaker på arbetsplatsen utom i ett fall varför personen ifråga fått sina arbetstider ändrade från skiftarbete till enbart dagsarbete. Två fall av upprepad frånvaro har berott på infektioner. Två personer har remiterats vidare till psykolog, en person som stått för 4 besök remiterades till läkare för utredning av upprepad frånvaro, dock ej slutförts eftersom personen ifråga har begärt ett friår vilket godkänts, sju personer har fått tid för uppföljande samtal hos ssk.

Besvär från muskler och leder är mest vanliga hos personal på lagret. Ej i samma utsträckning vid datorarbete, en förklaring till detta är nog att man haft hjälp av ergonom angående utformning av arbetsplatser. Två personer har fått tid till sjukgymnast. Alla som har haft besvär från muskler och skelett kommer inte med i denna undersökning eftersom företaget även har en egen sjukgymnast som kommer och besöker arbetsplatsen någon gång i månaden och en del arbetstagare får kontakt med henne utan att gå via fsk.

Fem personer har velat kontrollera blodprover, två personer remiterades vidare till vårdcentral för uppföljning av förhöjt sockervärde respektive högt blodtryck för övrigt endast samtal runt provsvaren. En person har fått hjälp med glasögon hos optiker. Tre personer har fått hjälp från respektive vårdcentral angående förhöjt sockervärde, blodtryck samt oklara utslag.

Under våren har man gjort en omorganisation som går ut på att man har tillsatt gruppleddare för ett mindre antal anställda, ca 20 personer, gruppleddaren deltar direkt i produktionen i proportion 80/20. I redovisningen har det ej framkommit att de anställda skulle må sämre under själva omorganisationen. Om det blir någon förändring i besöksantal till fsk är för tidigt att utvärdera. Svårt att uttala mig om sjukfrånvaron minskar med anledning av att man har tillfälle av att ha en fsk på plats eftersom utvärderingstiden är för knapp. Med tanke på det positiva gensvaret från alla inblandade parter får man troligen förmoda att det på sikt kommer att visa sig i minskade ohälsotal samt bidra till en förbättrad arbetsmiljö och klimat.

I relation till arbetsplats söker fler individer från bokningen (7%) jämfört med från lagret (3,5%). Troligtvis beror detta på inslag av stress att man känner sig mer pressad av högt arbetstempo då man under sitt hela pass sitter och svarar i telefon, små möjligheter för paus i arbetet. Tempot på lagret är även det högt men här finns det större möjligheter till mikropaus.

Totalt sett verkar det som att det är mycket positivt att ha en möjlighet att ha tillgång till en och samma fsk på plats på arbetsplatsen eftersom hon får en mycket bra uppfattning om diverse problem samt att saker och ting kan åtgärdas så fort som möjligt, korta beslutsvägar. Det framkommer även att män – kvinnor söker hjälp i samma utsträckning. Personalchefen ser klara fördelar av att ha fsk på plats och önskar i fortsättningen utöka tiden med fsk på plats till en gång i veckan. Fsk upplever även att det är positivt att arbeta på detta sätt.

Har försökt leta efter liknande studier på Internet men tyvärr ej funnit några som direkt berör nyttan av att ha regelbundna besök på arbetsplatsen med en och samma fsk. Det är även svårt att få fram någon text som belyser extern – inbyggd företagshälsovård. I min undersökning har jag funnit att många har problem i hemmet som även påverkar arbetslivet vilket även belyses av Johnson et al 2003, (1) samt det viktiga med nära samtals kontakter vilket nämns i AFS 1980:14, (2). I rapporten ISM-rapport 3, Hultberg et al, (3) ges en allmän vägledning i att försöka skapa en god psykosocial kontaktyta

LITTERATURFÖRTECKNING

- 1 Johnson J, Lugn A, Rexed B, Långtidsfrisk. Så skapas hälsa, effektivitet och lönsamhet. Stockholm: Ekerlids förlag; 2003
- 2 AFS 1980:14 Psykiska och sociala aspekter på arbetsmiljön
- 3 Hultberg, A, et al. ISM-rapport 3. Vägledning för att skapa goda psykosociala arbetsförhållanden....